

Motion till riksdagen
2006/07:N4

av Thomas Östros m.fl. (s)
med anledning av skr. 2006/07:23

Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006– 2008

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Motivering.....	2
3.1	Inledning.....	2
3.2	Regeringens politik försvagar Sveriges konkurrenskraft.....	3
3.2.1	En passiv näringspolitik med låga ambitioner.....	3
3.2.2	En politik för ökade klyftor, sämre trygghet och lägre löner	3
3.2.3	Större klyftor ger sämre konkurrenskraft	4
3.3	En socialdemokratisk politik för ett konkurrenskraftigt Sverige med moderna och trygga jobb	4
3.3.1	Trygga människor vågar	4
3.3.2	Ett konkurrenskraftigt Sverige med moderna och trygga jobb	5
3.3.3	Svenska företag ska vara världsledande	5
3.3.4	Fler jobb och företag i hela landet.....	6
3.3.5	Satsa internationellt på ”varumärket Sverige”	6
3.3.6	Sverige ska konkurrera med kunskap, inte låga löner	7
3.3.7	En effektiv arbetsmarknadspolitik	7
3.4	Lissabonstrategins räckvidd.....	7

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att verka för att Lissabonstrategin även fortsättningsvis ska utgå ifrån att socialpolitiken, den ekonomiska politiken och miljöpolitiken ömsesidigt måste stödja varandra.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att verka för att Lissabonstrategin även framöver ska betona en helhetssyn som innebär att det är välfungerande marknader, utbildning, en aktiv välfärdspolitik och en progressiv miljöpolitik som tillsammans bidrar till tillväxt och jobbskapande.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om vikten av en aktiv närings- och arbetsmarknadspolitik för att ytterligare stärka svensk konkurrenskraft.

3 Motivering

3.1 Inledning

Sverige är ett litet exportberoende land som rönt stora framgångar på världsmarknaden, vilket bidragit till att vi har kunnat utveckla vår välfärd och öka människors levnadsstandard. Tillsammans med de andra nordiska länderna har vi byggt upp samhällen som kombinerar ambitiösa välfärdsåtaganden med öppna kunskapsintensiva och konkurrenskraftiga ekonomier. Den nordiska välfärdsmodellen bygger på att både män och kvinnor arbetar, och genom att samhället reducerar de ekonomiska riskerna vid sjukdom och arbetslöshet ökar förtroendet och tilliten i samhället. När riskerna minskar för de anställda minskar också risktagandet för företagen.

I Sverige finns en öppenhet för fri handel just på grund av att svenska företag och medborgare har varit förändringsbenägna och flexibla. Förutsättningen för denna öppenhet har varit den trygghet som svenska arbetstagare känner i omställningen genom en arbetslöshetsförsäkring med höga ersättningsnivåer och en aktiv arbetsmarknadspolitik. Trygga människor vågar.

Skrivelse 2006/07:23 Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008, innehåller insatser och åtgärder som spänner över ett stort spektrum och berör många olika politikområden. Vi socialdemokrater har dock inte för avsikt att i denna motion gå in sakpolitiskt på samtliga dessa områden, utan lyfter i stället fram ett antal åtgärder av särskilt stor vikt för svensk konkurrenskraft.

3.2 Regeringens politik försvagar Sveriges konkurrenskraft

Den kombination av flexibilitet och trygghet som kännetecknar den svenska modellen har visat sig vara mycket framgångsrik. Vi har visat att trygghet går hand i hand med konkurrenskraft. Men allt detta riskerar nu att undermineras med den politik som den moderatledda regeringen presenterat i sin första budgetproposition och som nu återigen artikuleras i regeringens skrivelse angående Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning.

3.2.1 En passiv näringspolitik med låga ambitioner

Den borgerliga regeringen valdes bland annat på löftet om att det skulle bli billigare att anställa. Anställningskostnaderna för småföretagen lyftes upp som den centrala frågan att ta itu med, och landets småföretagare förväntade sig rejält sänkta arbetsgivaravgifter vid årsskiftet. Men tvärt emot valbudskapet höjer nu regeringen arbetsgivaravgiften kraftigt för landets minsta företagare och skjuter den utlovade riktade skattesänkningen till vissa tjänsteföretag på en högst osäker framtid. För en företagare med 2–3 anställda handlar det om en höjning på 37 000 kr om året. I stället för billigare att anställa blir det nu dyrare.

Till de kraftigt höjda arbetsgivaravgifterna måste också en rad andra försämringar adderas för att få en rättvisande bild av regeringens näringspolitik. Regeringen halverar i det närmaste anslagen till export- och investeringsfrämjande. Därmed måste Exportrådet och Invest in Sweden Agency kraftigt skära ned i sin verksamhet, säga upp personal och minska sin närvaro utomlands och i Sverige. Finansieringen till de viktiga regionala exportrådgivarna, som med sin närvaro ute i länen nått tusentals småföretagare med kostnadsfri exportrådgivning, hotas när regeringen sparar på Exportrådet. Regeringen avskaffar dessutom anslaget till forskning och utveckling i små och medelstora företag, Forska och väx. För att kunna låta programmet leva vidare på sparlåga hänvisar regeringen i stället Vinnova till att fördela om inom sina egna anslag. Detta drabbar annan viktigt forskning inom till exempel bio- och miljötekniksektorerna.

Dessa försämringar av företagsklimat och konkurrenskraft är mycket uppseendeväckande. Fortfarande återstår för regeringen att redovisa hur högre arbetsgivaravgifter för småföretag, en sämre marknadsföring av Sverige, en minskad svensk närvaro på utländska marknader och kraftiga nedskärningar i de små och medelstora företagens forskning och utveckling ska kunna leda till fler företag och nya jobb. Sammantaget innebär regeringens politik en kraftig försämring av svenska företags möjligheter att konkurrera internationellt.

3.2.2 En politik för ökade klyftor, sämre trygghet och lägre löner

Den borgerliga regeringens politik har ett övergripande syfte: att skapa en låglönearbetsmarknad. Detta systemskifte på svensk arbetsmarknad åstad-

Fel! Okänt namn på

koms genom en rad åtgärder som samverkar i en och samma riktning: att pressa lönerna nedåt och öka lönespridningen. Strategin är genomtänkt. Först föreslår regeringen gigantiska skattesänkningar som delvis finansieras genom att kraftiga neddragningar görs i arbetsmarknadspolitiken, vilket ökar den öppna arbetslösheten. Sedan sänker man ersättningen till de arbetslösa i arbetslöshetsersättningen, så att de blir tvungna att ta anvisade låglönejobb. Till sist gör man det billigare att köpa låglönetjänster genom skattesubventioner, som till största delen kommer att utnyttjas av dem som redan i dag har råd att köpa tjänster riktade till hushållssektorn. Sammantaget leder regeringens ekonomiska politik till att den öppna arbetslösheten ökar, att orättvisorna och ojämlikheten ökar och att konkurrenskraften försvagas.

3.2.3 Större klyftor ger sämre konkurrenskraft

Vi socialdemokrater vill bygga vidare på den generella välfärdspolitiken och inte underminera de system som gör att långtidssjuka och arbetslösa slipper hamna i permanent underläge och fattigdom. Vi motsätter oss de försämringar som slår hårt och brutalt mot de människor som redan hamnat i svårigheter. Vi har en sammanhållen politik för ett sammanhållet Sverige. Regeringen avser dock att föra en helt annan politik. I skrivelse 2006/07:23 Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning 2006–2008, blir detta mycket tydligt. Bland de åtgärder som slår särskilt hårt mot svensk konkurrenskraft är de som ökar otryggheten på arbetsmarknaden och minskar de små och medelstora företagens möjligheter att etablera sig på viktiga exportmarknader, forska och utveckla nya produkter samt gör det dyrare att anställa genom höjda arbetsgivaravgifter.

3.3 En socialdemokratisk politik för ett konkurrenskraftigt Sverige med moderna och trygga jobb

En fortsatt stark svensk konkurrenskraft förutsätter en helhetssyn på vad som skapar tillväxt och jobb. Viktiga beståndsdelar är såväl en hög utbildningsnivå, en framstående forskning och ett gott företagsklimat som en effektiv arbetsmarknadspolitik och högt ställda sociala ambitioner som syftar till att alla ska med.

3.3.1 Trygga människor vågar

Vi socialdemokrater för en politik som syftar till att utveckla hela Sverige och ge alla del av den goda ekonomiska utveckling som politiken under tidigare mandatperioder lagt grunden för. Det rekordstora antalet nya jobb och den snabba minskningen av arbetslösheten som sker just nu är ett styrketecken för den välfärdsmodell som den nya regeringens politik syftar till att förändra. Antalet sysselsatta var i oktober 4 384 000, vilket är en ökning med 146 000 på ett år. Antal sysselsatta inom privat sektor hade ökat med 119 000. Hög sysselsättning kan förenas med rimliga nivåer och avgifter i a-kassan. God

ekonomisk utveckling kan understödjas av bra sociala försäkringar. Sverige är ett framstående land i sin utvecklingstakt och modernitet just därför att vi har haft en välfärd som syftar till att skapa trygghet och rättvisa.

3.3.2 Ett konkurrenskraftigt Sverige med moderna och trygga jobb

Genom att gå före kan Sverige både ta ansvar för att skapa en tryggare värld och ligga långt framme i den globala konkurrensen. När världen söker lösningar på klimatförändringarna, när efterfrågan växer på ny teknik, när andelen äldre ökar i hela västvärlden och omsorgsbehoven ökar gynnas vi av att vårt land ligger steget före i ekologisk omställning och medicinsk-teknisk forskning. När människors kunskap, kreativitet och initiativrikedom är hårdvaluta gynnas ett välfärds- och kunskapssamhälle som har plats för alla.

Vi socialdemokrater vet att trygga människor vågar. Välfärden skapar en trygghet genom livets olika skeden som föder både frihet och kreativitet. Med hög tillväxt och sjunkande arbetslöshet är Sverige ett tydligt bevis för att trygghet och rättvisa inte hämmar utvecklingen, tvärtom. Det är kombinationen av trygghet och utveckling som gör vårt land modernt och konkurrenskraftigt.

3.3.3 Svenska företag ska vara världsledande

Sverige är ett av världens främsta länder för kunskapsintensiv industriproduktion. Den tidigare socialdemokratiska regeringen tog tillsammans med näringsliv och fackliga organisationer fram strategier för några nyckelbranscher: skog och trä, metallurgi, fordon, flyg och rymd, läkemedel och bioteknik samt IT och telekom. Den hittills beslutade satsningen på programmen omfattar för statens del 1 miljard kronor 2006–2010.

- ? Vi föreslår nu ytterligare ekonomiska resurser till dessa strategiska utvecklingsprogram. Befintliga strategier ska utvecklas, i synnerhet rymdprogrammet. Dessutom ska även tjänstesektorn få nationella strategier. Forskarskolor och tjänsteforskningsinstitut bör kunna bli aktuella, efter gemensamt framtagande av strategier med tjänstesektorn.
- ? Vi socialdemokrater vill att de offentliga forskningsanslagen ska öka till 1 procent av BNP. Sverige måste investera brett i framtidens kunskap och teknik. I de nya forskningsfält som stamcellsforskningen öppnar måste vi ligga i framkant.
- ? Den gröna näringen har en stor potential. Ett brett investeringsprogram som syftar till att höja energieffektiviteten i hela samhället och öka produktionen av förnybar energi bör tas fram. Vi vill också att ett stort forskningsprogram inom ett flertal discipliner för att skynda på omställningen till grönare produktionsmetoder inleds.
- ? För att påskynda omställningen vill vi införa ett nytt investeringsprogram och ett nytt forskningsprogram för att minska förbrukningen och beroendet av olja. Genom programmen vill vi öka kunskapsutvecklingen och förstärka forskningen för att kunna bryta oljeberoendet. Forskningsprogram-

Fel! Okänt namn på

met ger bland annat möjlighet att stärka utvecklingen inom solenergi, vågkraft, vätgas och bränsleceller.

3.3.4 Fler jobb och företag i hela landet

Framtidens jobb kommer i hög grad att skapas av nya och växande företag, ofta i helt nya branscher. Därför ska företagen ha goda villkor. Under 2005 startades hela 44 585 nya företag i Sverige. Det är den högsta siffran sedan man började mäta nyföretagandet 1987. Men mer måste göras för att stärka företagens villkor. Samtidigt måste insatser till för att hela Sverige ska leva.

- ? Tillgången på riskkapital bör förbättras. Den långsiktiga ambitionen bör vara att frigöra en miljard i en offensiv riskkapitalsatsning. Vägar som bör prövas är en utveckling av Industrifondens verksamhet och möjligheten att frigöra medel från statliga företag. Syftet med satsningen är att främja tillgången på riskkapital i de första faserna av ett företags utveckling, bland annat vill vi stödja kommersialisering och forskningsresultat från universitet och högskolor.
- ? Ökat stöd till ny- och småföretagande. Ett nytt småföretagarlån bör införas med förenklad ansökningsprocess och sänkta medfinansieringskrav. Almi Företag AB:s innovationssatsning samt grundfinansiering av små och medelstora företagspartner bör förstärkas.
- ? Ytterligare ekonomiska medel bör tillföras satsningen på forskning och utveckling i små och medelstora företag genom Vinnovas program "Forska och väx".
- ? Vi vill att en nationell strategi för besöksnäringen ska tas fram i samarbete med näringsliv och fackliga organisationer och att utländsk turism i Sverige främjas. En viktig uppgift blir att i nära samarbete med näringsliv, föreningsliv och kommuner aktivt arbeta med att få flera stora evenemang till Sverige.
- ? Vi vill stimulera en levande landsbygd, grön teknik och en växande besöksnäring. Tusentals jobb kan skapas genom det utökade landsbygdsprogrammet och EU:s strukturfonder.
- ? Resorna till och från arbetet är en stor utgift, särskilt i glesbygd. Därför vill vi höja reseavdraget.

3.3.5 Satsa internationellt på "varumärket Sverige"

Sverige har under den gångna mandatperioden satsat på "varumärket Sverige". Denna satsning bör fortsätta:

- ? Utökad exportrådgivning. Den regionala exportrådgivningen bör byggas ut. Vårt mål är att alla företag ska ha tillgång till rådgivning för affärer på internationella marknader.
- ? Exportfinansieringssystemet måste utvecklas. Särskilda insatser bör göras för att underlätta små och medelstora företags exportfinansiering.
- ? Stöd till export inom växande sektorer. Tjänstesektorns export måste underlättas. Tillsammans med näringslivet vill vi genomföra insatser för att

stärka särskilt småföretagens export av tjänster. Satsningar bör även genomföras på miljöteknikexport.

- ? Insatser på snabbväxande marknader. Nya och förstärkta insatser bör genomföras för att främja svensk företagsexport till exempelvis Kina, Indien och Östersjöområdet.

3.3.6 Sverige ska konkurrera med kunskap, inte låga löner

De omfattande satsningarna på att lyfta kunskapsnivån i hela samhället – från förskola, via grund- och gymnasieskola och komvux, till högskola och forskning – bör fortsätta.

- ? Socialdemokraternas mål är att hälften av alla ungdomar ska gå vidare till högskolan. Fler platser på högskolan och bättre studiemedel har gjort det möjligt för fler att studera. Antalet studenter på högskolan har ökat med mer än 100 000 sedan 1994. Antalet högskoleplatser, med fokus på bristyrken, bör fortsätta byggas ut.
- ? Den kvalificerade yrkesutbildningen bör byggas ut. Hela 80 procent av de studerande som genomgår en kvalificerad yrkesutbildning går snabbt vidare till arbete eller studier. Därför bör nuvarande nivå på antalet platser permanentas.
- ? Studenternas ekonomi måste förbättras genom att studiemedlen höjs under mandatperioden. Fribeloppet, som anger hur stora inkomster studenter får ha innan studiemedlet börjar räknas av, bör höjas till 150 000 kronor per år. Det finns aktuell risk att det uppstår arbetskraftsbrist inom flera sektorer. Fler studenter på arbetsmarknaden minskar risken för överhettning.

3.3.7 En effektiv arbetsmarknadspolitik

Utan en bra och effektiv arbetsmarknadspolitik försämras arbetsmarknadens funktionssätt och vi riskerar att få flaskhalsproblem vilket kan leda till inflation och i förlängningen till försämrad konkurrenskraft. Matchningen mellan arbetssökande och lediga jobb måste fungera. Att rusta människor för att kunna ta de jobb som växer fram tillsammans med kraftfulla insatser för grupper som har svårt att komma ut på arbetsmarknaden är den ena grundstenen för den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken. Den andra grundstenen är arbetslöshetsförsäkringen. Ersättningar på höga nivåer och villkor i övrigt som är rimliga utifrån den enskildes utgångspunkt gör att människor blir öppnare för den globaliserade ekonomin och vågar gå från det gamla till det nya. Detta är grunden för att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en omställningsförsäkring.

3.4 Lissabonstrategins räckvidd

Europeiska rådet gav arbetet med Lissabonstrategin en nystart genom sitt beslut vid toppmötet i mars 2005. Ett verktyg för att främja denna nystart är de nationella program för tillväxt och sysselsättning som alla medlemsländer

Fel! Okänt namn på

då ålades att lägga fram. Regeringen bör verka för att Lissabonstrategin, i enlighet med det synsätt som Europeiska rådet i mars 2005 fortsatt ställde sig bakom, även framöver ses som tredelad, dvs. att socialpolitiken, den ekonomiska politiken och miljöpolitiken ömsesidigt stöder varandra.

Detta innebär inte att EU ska utvidga sina kompetensområden till sådana som för närvarande tillhör medlemsstaternas nationella angelägenheter. Dock är det viktigt att Lissabonstrategin utgår från synsättet att det är välfungerande marknader, utbildning, en aktiv välfärdspolitik och en progressiv miljöpolitik som tillsammans bidrar till tillväxt och jobbskapande. Att få dessa olika dimensioner att ömsesidigt förstärka varandra och att utnyttja samverkan mellan dem är rätt väg att gå för en modernisering av Europa. Vi ser det därför som naturligt att det nationella handlingsprogrammet även framöver innehåller dessa dimensioner och pekar på hur de bidrar till det övergripande målet, tillväxt och skapande av nya arbetstillfällen.

Stockholm den 13 december 2006

Thomas Östros (s)

Carina Adolfsson Elgestam (s)

Berit Högman (s)

Karin Åström (s)

Alf Eriksson (s)

Krister Örnffäder (s)

Eva-Lena Jansson (s)